

نومرو: ۱-۷۸

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلنده

دائرة اجتہاد

Idjtihad Constantinople

دوردنچی سنه

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص: الرهامی صفا

۲۹ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه ک آلتی آیلق

تورکیا ایچین: ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یازده

## لسان تحصیل

معارف نظارتك نظر دقتنه

مکاتب رشديه واعداديه ده عموميتله لسان تدریساتندن  
مطلوب ووجهله ثمره حاصل اولدینی وبودرسلره تخصیص  
اولان زمانلرك نتیجه اعتباریله هبا اولدینی محتاج اثبات  
اولیان بدیهیاتنددر .

سینی معلملرك اقتدارسز لغده می ، طلبه نك  
غایتنده می آرامالیدر ؟ یوقسه بو ، سپی آرانلیه جق  
واولای اموری قیدسز براقجق بر مسئله میدر ؟ علوم  
وفنونك بالتوسع بوقدر شعباته آیرلینی شعور تر قیده  
بر شعبه علمیه ویا صناعیه ده اختصاصك اوزون مدت  
سعی و تتبعه محتاج اولدینی پیش تأمله آلتجه حیات  
تحصیلیه نك قیمتی ده زیاده تظاهرایدر وطلبه نك مکتبلرده  
هبا اولان ساعتینه آجیماق قابل اولماز . سنه لرحه  
اوغراشدیغمز حالده نیچین بر لسانی اوگرمه میورز ؟  
چونکه بونی اوکره تمك ایچون طوغرو بر یول تعقیب  
ایتمیورز . فرانسزجه لسانی رسماً مکتبلر مزده بالخاصه  
مکتب سلطانیده قبول اولوندینی زمان بونك تدریسی  
ایچون صاحب اختصاص اولدق قری نخلیه بر طاقم فرانسز  
معلملر جلب ایدلمش ایدی . حال بوکه بو آدملر کندی  
لسانلرینی پك ای بیلمکه برابر بونی اجنی عد اولان  
ترك چوجوقلرینه اوکره تمك اصوله واقف دکلردی .  
بناءً علیه فرانسز چوجوقلرینه بو لسان فصل تعلیم  
اولونیورسه ترك چوجوقلرینه ده اویله تعلیم اولنمغه  
باشلانندی . فرانسز چوجوقلری اساساً کندی لسانلرینی  
قونوشوب آکلادق لری ایچون اونلره لازم اولان لسانك  
قواعدی اولق طبعیدر . قواعدك لسانی دکل ، لسانك  
قواعدی اوکره تمك حقیقی دوشونوله میه رك آلفایه  
ومعناسی آکلاشلمايان قراشدن صوکره چوجقلره هر  
سنه غرامهر اوقوتدیرلدی . بوقنا اصول بر جوق مکاتب  
رسمیه وغیر رسمیه مزده حالا دوام ایدیور . واون سنه

محدود منطقه لره حبس اولدوغی حالده ، قابلیت متوافقیه لری  
زیاده اولدوغی ایچون ، انسانلر ارضك همان بوتون  
سطحده یاشایه بیلور .

بناءً علیه هر شی اوزون بر توافقی و تکاملك نتیجه سی در .  
انسانلر خاتم الانواع در . هیچ بر یرده قاتال دوشونمکه  
محل یوقدر . قاتالیزم قوری بر سفسطه دن باشقه بر شی  
دکلدر . بو عصرده هر شیئه دین کوزلکیله وداًما عین  
زاویه آلتدن باقی پك قابا بر خطادر . بو حال داًما  
افکاری مغالطیه القا ، حقیقتك سترخی انتاج ایدر .  
مثلاً محاربه اخیرده همان هر کس مغلویتك سینی دینك  
ضعفده آریور ، وفلاکتی محق بر غضب الهی اوله رق  
تلقی ایدیور . بوصورتله حقیقت ستر اولنیور ، خطا غیب  
اولیور ، مسیبلر بر آت ایدیور . بوقفا ایله دیکر بر مغلویت  
محقق برشیدر . بلکه دینك ضعفی ده مغلویتك بر سبی در .  
فقط بالکز باشنه نه قادر ضعیف ، نه قادر غیر کافی بر سبب ؟  
معارفسز لکك ، اداره ده ، تعلیم و تربیه ده کی نقصانك ،  
دها بیک درلو شرائطك موجودیتی کورمه مک نه دیمکدر ؟  
هر شیئی عربان کوزله کورمك و ماهیت حقیقیه سنه  
نزیل ایتك لازمدر . کندی حیاتمدن چیقاردیغم اک مهم  
بر نسیم شودر : تلقینات ایله آلمش اولدوغم اطلاعاته  
یا قیندن تماس ایدنجه هپسك یا کلش اولدوغی کوردم .  
رندی حواسمك تفتیشاتی ده عینی شیئی تأیید ایتدی .  
فقط بو یا کلش تأسس ایتش قناعتلرك ، بو سخیفه لرك  
پك آزیی ، حواسمك دائره تفتیشنه داخل اولایلنلری  
تصحیح ایده بیلدم . هر کس هر شیئه کندی کوزیله ، چیللق  
کوزیله باقی در . حتی دینه بیله دینی کوزلکه باقی موافق  
دکلدر . چونکه او بر غایه دکل ، ترقی و تعالی ایچون ،  
بر واسطه در . دینی بر غایه تلقی ایله جمعیتک حیاتی  
چیکنه یه رك او غاییه دوغری قوشمق هر شیدن صرف  
نظر اسلامیتك ده اضمحلالنی انتاج ایتدی .

۲۲ آغستوس سنه ۱۳۲۹

دوقتور

اولهم نجرت

خاتمه او کړندګلری لسان اجنیه عائد کلاتی بيله طوغرو درست تلفظ ایتک اقتدارینی اظهار ایده مدګلری کبی نه قدر بسیط اولورسه اولسون بولسانده بر مکالمه یه کیریشمک حتی بسیط بر فکری تحریراً ائده ایتمکدن دخی محروم بولونیورلردی . افکار عمومی ، مطبوعات و مجلس مبعوثان خصوصیه ۱۸۹۰ سنه سندن صوکره بونک اسبابی حکومتدن صوره رق دها پراتیک بر یول طوتدورمه سنی اوندن طلب ایتدیلر .

De l'enseignement des langues vivantes عنوانی کتابنده میشل بره آل دیورکه : « بین الملل بوقدر سرکیر ، قونقره لر ، قونفرانس لر اولوب طوررکن لسان مسئله سی شو حالده نصل قلابیلر ؟ مناسبات تجاریه ده شو اوکره نیلن لسانک نه فائده سی کورینور ؟ قونوشمق احتیاجی هر زمان حاصل اولماز ، دیورسکنز . فقط بز ایسته یورز که بر فرانسز دیار اجنیه یه کیتمکدن چکینه سین . یوله چیقماسی ایچون اوکا بر سلاح ویرمک اقتضا ایتزمی ؟ او بیچاره دیار اجنیه یه آتلق آرزوسنی نصل حس ایده بیلیر که اون سنه بر لسانی اوکره نه حکم دیه قفا یوردقندن صوکره شومندوفر کیشه سنده بیلتنی ایسته مک اقتدارندن بيله کنديسنی محروم کورمکده در . »

اجنیه معلملرک اغزندن شو سوزلری آلقدن مقصدم یاقین زمانه کلنجیه قدر اوروپاده ده لسان تدریساتنک موجب شکایت بر حالده دوام ایتش اولدینگی کوسترمکدر . بوقنا جریان قارشی طورمق خصوصنده آلمانیاک فرانسه یه حق تقدیمی واردر .

آلمان فیلولوغلرندن Viëtor ۱۸۸۲ تاریخده بر نام مستعار آتنده میدان آتیه رق اسکی اصول تدریس علینیه رعیدین بر آواز ایله حایقردی . ویکی مه تود نامی ویردیکي اصول تدریس طبیعی اطرافیه بر جوق افکار ی طوبلادی . بر طرفدن برلیچ مکتبلری دارالفنونک مسلك تدریسی خلاقه بر یول طوتدوردرق شاکرادی طوغرودن طوغرویه لسان اجنیه قونوشدیرمغه آلیشدریوردی .

فرانسزجه تحصیلیه دارالفنونلردن چیقمش بر افتدینک بو لسانده اک بسیط بر صورتده اولسون مرامنی افاده دن عاجز قالدینگی کورولیور . جدأ شایان استغرابدر : بر لسانی اوکرتمک دیمک هر شیدن اول اولسانده آرزوق افاده مرام ایتک دیمک اولدینگی حالده معلملر هیچ بو جهته اهمیت ویرمیورلر . ایکنجی درجه ده اولسانده یازلش آثاری اوقویوب آکلامق اولدینگی حالده بزده بو جهته ده پک آراهیت ویریلور . اک زیاده اهمیت ویریلن شی دیکته در . دیکته یی طوغرو یازان فرانسزجه بیلیردیمکدر : اعلا ! دیکته یازه بیلیمک ایچون غرامه ری ائی بیلیملی : بوده طوغرو . بناء علیه طلبیه اول و آخر غرامه ر اوقوتمالی : ایشه بویاکش . فرانسزلر غرامه ره ، دیکته یه اهمیت ویرلر . چونکه اونلرک اک کوچوک چوجوقلری مکتبه کیردګلری زمان بالطبع لسانی قونوشور ، آکلارلر . اک اول محتاج اولدقلری شی املا اوکرتمکدر . بزم چوجوقلر مزندن ده بونی بکلیه بیلیرز . فقط اک اولدکل .

لسان تدریسیله مشغول اولانلر ، بونک ایچون مه تودلر ترتیب ایدنلر لسان مادر زاد ایله السنه اجنیه تحصیلنی برندن آیرمشلر . لسان عثمانی یی بزم کندی چوجوقلریمزه اوکر تدیکنز شکله . پارسده فرانسز ویا یمنده عرب چوجوقلرینه اوکرتمک قالیشمق بو فرقی آکلما مق دیمکدر . نه کیم فرانسزجه تدریساتی مکتبلر مزنده هب بوفر قی آکلاشمیه رق اجرا ایدلمکده و بناء علیه هیچ بر نتیجه حاصل اولما مقده در .

پروفیسور « موريس کون » بوکادائر یازدینگی بر بندده شویله دیور :

« ملل مترقیه لسانلرینک تحصیلی لزومی کیندکجه دها بیوک بر اهمیتله کندينی کوسترمک باشلادقجه بو خصوصده تعقیب اولتان اصوللرده لایقیه تعین ایتک باشلادی . خرده تفصیلاتیه غرامه ز تدریساتی ، بعض منتخب پارچه لرک بطائنه ایلر یله یین ترجمه سی ، تعلیم و ترجمه وظیفه لری کبی اسکی اصوللرله مشغول اولان شاگردان مدت تحصیللری

ایدی . مسئله مجلس مبعوثانده آیرجه قیل و قالی و مناقشات دورا دوری موجب اولدیغندن بونک ایچون آیرجه بر قومیسون تشکیل اولنه رق نتیجه مذاکراتده مسئله یکی اصول طرفدارانک لهنه حل ایدلمش بولوندی .

مجلس مبعوثانک هیئت عمومی سیله مجلس اعیانده عینی فکر ترقی بی اظهار ایدنجه معارف نظارتی لسان تدریسی ایچون یکیدن بر پروژه تنظیم و بونی بتون فرانسه مکتبیرینه تعمیم ایلدی .

( ۳۱ مایس ۱۹۰۲ ) قرارنامه سیله یکی اصول رسماً پروغرامه ادخال اولوندی . اوزمانک معارف ناظری اولان موسیو ژورژله بگو بو قرارنامه بی تبلیغ ابتدیی صروده ، بسبلی مخالفینک عنادینی بتون قیرمق ایچون ، کندی قناعت فکریه سی ده بومرکزده بولوندیغنی دشومه تودی عیناً موقع اجرائیه قویمق ایچون تدابیرشده به توسل ایتمکدن چکیمیه جکی علاوه ایدیوردی .

شوقفصلاتی اقتباس واعطادن مقصدم لسان تدریسا - تنده کی انقلابک نه بویک همتلره هم نه قدر یاقین بر زمانده حصوله کیش اولدیغنی عرض ایتمکدر . بو انقلابه اولنرکی بزده محتاجز . فقط انقلاب کندی کندینه وجوده کلز . مکتبیری ، معلمیری جبراً ایقاز اتمه لی ؛ شکل تدریس رسماً پروغراملره ادخال اولمالیدر . هم بونی یالکزر فرانسزجه ایچون دکل بزه کوره ینه اجنبی صاییلان عربجه وفارسجه به ده عیناً تطبیق اتمه لیدر . زیرا سنه لرجه اوقوندیغنی حالده بوملکته عربجه ده اوکره نیلور ، حتی فرانسزجه قدرده اوکره نیلور . سبیلر عینیدر : هپ اسکی اصول ، مدرسه اصولی . اک اول صرف ، صوکره نحو . ایشه اوقادار . مدرسه لرده اون بش یکریمی سنه دیرسک چور و ته رک اجازت آلانر بلک تفسیر و حدیث اوقوته بیلیرلر . فقط رشده مکتبیرلر نه عربی معلمکی ایده مزلر . چونکه یکی اصول موجبنجه عربجه اوقوتا جق بر معلم درس خانه ده ترکیه سوتیله میه جک . حال بوکه یکریمی سنه عربجه اوقویان مدرسلر مزگوله مه دن عربجه ایکی سوزی بر

ارتق قونفرانسلرده ، توزیع مکافاة نطقلر نه بو مسئله حرارتله موضوع بحث اولق اهمیتتی قازانمش و یاواش یاواش یکی اصول کتابلره ، به داغوزی تطبیقاتنه ، حتی حکومتک رسمی پروغراملرینه کیرمهک باشلامشدی . آلمانیده السنه اجنبیه تدریساتی حقه ده میس مارینک ۱۸۹۸ تاریخده اعطا ایدیکی راپورده یکی اصول بروجه آتی اساسلره ارجاع اولنه رق خلاصه ایدیلیوردی :

۱ - اولا تدریسات صرف شفاهی اولاجق .  
۲ - درس زماننده یالکزر اجنبی لسانی قونوشیله جق و بوکا ممکن اولدینی قدر ابتدائی صنفلردن باشلانمق .  
۳ - یوکسک صنفلر مستتاً اولق اوزره شاگردانه کندی لسانندن اوکرندیکی لسانه شفاهی ویا تحریری ترجمه لر یاپدیرلمه جق .

۴ - اوکرندیکی لساندن کندی لسانده شفاهی ویا تحریری اولسون ترجمه لر اراصیرا یاپدیرلمه جق .

۵ - ابتدائی صنفلرده اشکال و تصاویر ایله ، تابلولره تدریسات ممکن مرتبه شهودی برشکله قوناجق .  
۶ - تحصیل ایلرلدکجه هانکی ملتک لسانی اوکرده نیلیورسه اونک اخلاقی ، عنفانی ، مؤسسانی ، تاریخی ، جغرافیایی ، ادبیاتی ده لایقوله اوکره تیه جک .

۷ - لکتوردن اوقونان بحث اوزرینه و خصوصیه و قیله کچمش بحثلره عائد اولق اوزره طلبه ایله اوزون اوزادی به مکالمه لره ، مباحثه لره ، مناقشه لره کیریشیله جک .  
۸ - غرامر لکتورلر واسطه سیله طوغریدن طوغریه تلقین اولنه جق .

فرانسه نک بوخصوصه آیلماسی ایشه انجق بوزمانه مصادف اولویوردی . اوصرده السنه اجنبیه نک نشر تعلیمی . مقعده لیه تشکیل ایدن بر جمعیت Méthode directe یعنی بلاواسطه اصول تدریس حقه ده یازیلا جق بر لایحهی موقع مسابقه قویمقده و بر اوصوکره ۱۹۰۰ سرکیسی مناسبتیه بومسئله نک بتون صفحاتی انظار عمومی به وضع ایتک اوزره بین الملل بر قونفره تشکیل و اداره ایتمکده

اسلاو سيلي باصديغنى بيل امل  
صاچلرني يولدى آنهك اك اول  
سن بويوده دشمنلره قارشى كل

كوزل ياوروم بوكون اويوتى،  
چابوق اويان قورتار صويوتى.

قادينلغك هر ملتده يري وار  
هله تور كده قادينلرك اري وار  
سن يتيشده بركون ده نسين چرى وار .

ايكى كوزم بوكون اويوتى،  
يارين اويان قورتار صويوتى.

اويو ياوروم ينه اقشام اوليور  
اويومزسهك صوكر رنكك صولويور  
كوپك دشمن قاپي مزده، اولويور .

طويمه ياوروم بوكون اويوتى  
يارين اويان قورتار صويوتى

صويوك ، باباك دشمنلردن قاچادى ،  
آز ييكتى قانلرني صاحادى ؛  
بيلكيسزلك يولمزي آچادى .

جييجي قيزم بوكون اويوتى  
يارين اوكره قورتار صويوتى

جامعلره ، مسجدلره خاچ قوندى .  
آلچق دشمن معصوملره دوقوندى ،  
يورد مزده دشمن مارشي اوقوندى .

جييجي ياوروم بوكون اويوتى،  
يارين اويان قورتار صويوتى .

ايسته مزدم سويلكي شمدیدن ،  
اي تركلكك ، اولولغك نسلندن .  
كلن قيزم ، ايشمكه آليش سن .

يارين ايچون بوكون اويوتى  
صوكر اويان قورتار صويوتى

آرايه كيتروب سويليه مزلر . بونلر هپ اصول تدريسك  
سقامتندن . معلملري اولاد عربدن انتخاب ايتسهك ،  
اونلر كندى لسانلرني مكمل قونوشورلر ، فقط براجنبييه  
بونى نصل اوكرتمك لازم كله چكنى احتمال كه بيلمزلر .  
جزيره العربده تركه نك مجبوري اوله رق تحصيل اولنه جغنى  
عشقه لر يازمشدى . اوزمان دوشوندم . تركه لسانى عرب  
چوجقلىنه نصل اوكره تيله جك ؟ بونى كيم وهانكى اصول  
ايه اوكره جك ؟ اكر بزه عربجه يي اوكرتكلارى كي  
اونلر ده صرف تركيدن تركه اوكره تيله چكى اميد  
اولونيورسه او ذكى عرب ياوروجقلىنه ده كندى  
ياورولرمزه آجيدىغيم قدر آجيرم .

مقاله نك حجمي ده زياده تفصيلاته مساعد اولمديغندن  
يكي اصول دينلن اصول تدريس حقنده كي ايضاحاتى كله جك  
هفته يه يراقيورم . مملكتهك منفعت وسلامتى نامنه سرد  
اولنان ملاحظاتك معارف نظارتى طرفندن اهميته تلقى  
اولونه جغنى اميد ايدرم .

علي سامي

نى

قيزم « امل » ايچون

اويو قيزم اويو ياوروم آغلاما  
قان آغلان يوره كى داغلاما  
بوكون اويو فقط يارين اويوما

يارين ايچون بوكون اويوتى  
صوكر اويان قورتار صويوتى

بوييل بزم يورد مزى بيلك الم  
كلدى ساردى ، شمدى سكا سويله تم ،  
طيانيرمى يوره جلك بوكون هم .

جييجي ياوروم بوكون اويوتى،  
يارين اويان قورتار صويوتى .